

1369. *Olot* (cites d'Alsius, *Nom.*, p.176). Cf. encara Monsalv. xvii, 34.

1603 i 1605: Jeroni Pujades escriu sempre la bàrbara forma amb *Au-*. «devés de Besalú y *Aulob*», a Camprodó y *Aulot* (*Dietari* 403, II 391). 1616: una català escriu en cast.: *Aulot*; un castellà: *Aulote* (*AORBB* IV, 217, 216). No foren els únics: el 1628: en llista de poblacions: «*Aulot --- Auleta --- Aulopte ---*» (Andreu Bosch, *Títols d'Honor*, pp. 86 ss.

Que a Olot i entorns ja hi havia un o més poblats ben establerts en l'època romana es pot donar com cert; però molt menys, que el més important ja dugués el nom que s'hi ha imposat; ni tan sols que el lloc que ha dut aquest nom fos llavors el més important. Notem que encara a fi del S.X (977) només es parla d'una «*serra super Olob*» i el 871, de un indret que en diuen *Olotis*. L'important llavors és «in *Basse*». Car si bé ja es diu que hi ha una esgl. no devia ser gaire considerable quan calgué fer-n'hi una altra, més tard, d'advocació diferent (Sta. Maria 871, St. Esteve 977); i aquesta no fou consagrada fins a 1116. És el quadro típic d'una població de relleu primer escàs, però que va creixent, més i més, fins a convertir-se en una ciutat cabdal dins el nostre Nordest.

De tota manera no hi ha rastre cert del nom fins a 871. Cert que s'han trobat noms vagament semblants en inscripcions i monedes en lletres ibèriques i per tant, subjectes, com sempre, a molta elasticitat fonètica, no sols per les discrepàncies d'interpretació en l'equivalència de l'alfabet ibèric amb el nostre. La d'atribució geogràfica més fundada (i ho és ben poc) és *Olosetani* gentilici en uns ploms trobats a Empúries, S.Mariner (*vie Congr.Int.d.Li.Rom.* I, 25; i *Homen.* a Tovar 1972, 297).

De les altres no consta on s'han trobat, i essent monedes, és clar que, ni si constés aquest lloc, no seria indicatiu d'atribució del nom a un indret determinat: car la moneda s'escampa vastament. Fora d'això tenim *O-l-o-s-o-r-tin* i *O-l-o-s-te-ecer* en monedes (Mateu i Ll., *ibid.* vol. II, 785); *-tin-* és terminació ibèrica ben coneguda, com també *-ecer* (potser de gentilicis, com ho sembla la d'*Olosetani*); numismàtics com Vives Escudero (*La Mon. Hisp.*, 1924, I, 22) i J.V. Amorós (*An.Univ.Bna.*, 1941, 82) llegeixen *Olosortin*; veg. encara Tovar, *Iber. Namenkaude* II, III, p.43. Tot plegat s'assembla més aviat a *Olost* que no a *Olot*, i tots dos són lluny d'Empúries, i en comarca diferent, amb rius i muntanyes entremig (una mica més proper a Olot, però no gaire més —un 70%). L'única conclusió prudent és que és enterament incerta l'atribució d'aquestes dades, tant a Olot, com a Olost com a algun altre lloc. En efecte anem a veure (i hem vist ja) bastants més NLL pre-romans en *Ol-/Olo-*, no gaire més distants.¹

ETIM. No esperant, doncs, guia epigràfica ni de la filologia arqueològica, el que el lingüista troba és que no pot ser nom d'origen romà. Que vingui del NP romà AULUS (com han dit alguns i poser pensava ja Pujades) està absolutament descartat: perquè a base d'un NP romà fóra absurda una derivació en *-ot*. I tampoc s'hi presten les mencions antigues: una trentena de testimonis amb *o-* constant des dels temps carolingis!. Tampoc es pot pensar gaire en res romànic: descartem un nom paral·lel al d'*Oleta* (de l'arcaic *ola* 'gorga'), perquè ni hi hauria base topogràfica, ni en fóra concebible un derivat en *-ot*, pel gènere discrepant, i pel sentit d'aquest sufix.

Ha de ser, doncs, un nom pre-romà. I encara que hi hagi raons que inclinïn de bon principi cap a la segona, dintre d'això hi ha sempre les dues alternatives: indoeuropea o ibero-basca.

Val la pena de sospesar la primera. En concret un cèltic *ULUTI que ha donat l'irl. mj. *ulaid* 'gent de l'Ulster' té existència i antiguitat segures, car hi ha també irl. mj. *ul* 'barba' (acompanyat d'un sinònim fem. *ulcha* i d'*ulach* 'barbut'), mot de celtisme clar puix que pertany a l'arrel PUL- 'pèl' conservada en sànscrit (adjs. *pulakāḥ pulastīh*). I el mateix sufix que en *Ulster* retrobem en els noms de les altres províncies irl. *Leinster, Munster*; cf. Pok. (*IEW* 850. lss.). Però no ens cansem a justificar-ho o combatre-ho amb raons semàntiques i topogràfiques (que podrien ser rebuscades) perquè s'hi oposa ja la fonètica; fins suposant que es pogués accentuar en síl·laba penúltima (breu) la ũ hauria donat *ō* tancada (i, en aquesta posició no inicial, el català no altera mai el timbre de les *o*); i més aviat se n'hauria fet *ú* per l'acció metafònica de la -i final.

En canvi ens ha de decidir per l'alternativa ibero-basca la robusta base que li dóna tota la cohort de NLL comparables que hem aplegat sota aquest epígraf: *Oló, Olost, Olb, Olbe*, i encara més inequívocament *Oluges* (OLO-GŌIA 'l'Oluja de dalt', v. art. i *E.T.C.* I, 165-8 etc.); així mateix ja hem vist que els deuen acompanyar les dues *Olesa*, certament *Olvan*, potser *Olèrdola* i encara d'altres que posem en el teler dins aquest article.

Tot plegat, ve del mot ibero-basc OLO 'cabana' i també 'ferreria, farga', i altres construccions totes, formades amb posts (acc. que també es documenta en basc). Postulem doncs, com a base d'*Olot* una base OLO-TI, aproximada almenys a la que devia ser el punt de partida. Superflu argumentar-ho des del punt de vista topogràfic: les bosquíries de la baixa Garrotxa donaven el material de sobres, les fargues hi eren una necessitat facilitada per les *Preses*, amb VALVIS (comportes) >*Balbs*, sota els '*bedollars*' de *Batet*, i les par(e)dines de *Puigpardines* (v. aquests articles). Superflu també, demostrar que és proba-